IslamHouse.com

Osoul Center

Pashto
پښتو

څلورم پیغام

یو الله ته د رجوع وجوبي دلیلونه

لیکوال
عبدالله بن عبدالرحمن السعد

ژباړن
عبدالرحیم سلطان

کتونکی
غلام عبد الجبار

البرهان
في وجوب اللجوء
إلى الواحد الديان

تأليف

عبدالله بن عبدالرحمن السعد

ترجمة

عبدالرحيم سلطان

مراجعة

غلام عبدالجبار

PASHTO

بشتو

مركز أصول
Osoul Center
www.osoulcenter.com

أُعد هذا الكتاب وصمّم من قبل مركز أصول، وجميع الصور المستخدمة في التصميم يملك المركز حقوقها، وإن مركز أصول يتيح لكل مسلم طباعة الكتاب ونشره بأي وسيلة، بشرط الالتزام بالإشارة إلى المصدر، وعدم التغيير في النص، وفي حالة الطباعة يوصي المركز بالالتزام بمعاييره في جودة الطباعة.

+966 504 442 532
+966 11 445 4900
+966 11 497 0126
P.O.BOX 29465 Riyadh 11457
osoul@rabwah.com
www.osoulcenter.com

بسم الله الرحمن الرحيم

پيليزه	٧
اول دليل	٩
دويم دليل	١١
دريم دليل	١٥
څلورم دليل	١٧
پنځم دليل.............................	٤٣
شپږم دليل.............................	٤٩
اوم دليل..............................	٣١
اتم دليل..............................	٣٩
نهم دليل..............................	٤٥
لسم دليل.............................	٤٧

إن الحمد لله نحمده، ونستعينه، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا وسيئات أعمالنا، من يهده الله فلا مضل له، ومن يضلل فلا هادي له، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمدا عبده ورسوله صلى الله عليه وعلى آله وصحبه وسلم تسليمًا كثيرًا، أما بعد:

بيشکه ځيني خلک دخپلو حاجتونو د پوره کولو په خاطر او د مشکلاتو د لري کولو دپاره او دنجات او خلاصون دپاره، د مرضونو دشفا او علاج دپاره، او دبچو او رزق حاصلولو دپاره د الله پاک نه سوا نور مخلوق رابلي، بيشکه چې دا کار د اسلام مبين دين حرام ګرځولی دی، ځکه چې دا دجاهليت عقيده او دالله پاک سره شرک دی، دليل يې دادی: چې دا ټول هغه کارونه دي کوم چې يواځې د الله پاک په اختيار کې او په دې باندې د الله پاک نه سوا بل هيڅوک قدرت نلري، نو په داسې کارونو کې غير الله ته فرياد او چغه کول حرام او شرک دی دې خبرې د اثبات دپاره په دې کتاب کې لس دلائل ذکر شوي دي.

١

اول دليل

الله پاک په حاجتونو کې د غير الله رابلل منع کړي، لکه څنګه چې يې خپل نبي ته فرمايلي دي:

﴿ وَلَا تَدۡعُ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَنفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَۖ فَإِن فَعَلۡتَ فَإِنَّكَ إِذٗا مِّنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴾ [يونس: ١٠٦]

او له الله نه غير هغه شی مه رابله چې تا ته نه فايده دررسولی شي او نه تا ته ضرر دررسولی شي، نو که چېرې ته (دا) وکړې، نو بېشکه ته به په دغه وخت کې له ظالمانو څخه يې

په يو بل مقام کې الله پاک فرمايلي دي:

﴿ وَمَنۡ أَضَلُّ مِمَّن يَدۡعُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَن لَّا يَسۡتَجِيبُ لَهُۥٓ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ وَهُمۡ عَن دُعَآئِهِمۡ غَٰفِلُونَ ۝٥ وَإِذَا حُشِرَ ٱلنَّاسُ كَانُواْ لَهُمۡ أَعۡدَآءٗ وَكَانُواْ بِعِبَادَتِهِمۡ كَٰفِرِينَ ﴾

[الأحقاف: ٥-٦]

او له هغه کس نه زيات ګمراه څوك دی چې له الله نه غير هغه (معبودان) بلي چې د ده دعا (سوال) تر قيامته پورې نشي قبلولی، په داسې حال کې چې دغه (معبودان) به د دوی له بلنې نه غافله (بې خبره) وي.

او کله چې (ټول) خلق (د حساب لپاره په محشر کې) راجمع کړی شي دغه (معبودان) به د دوی دښمنان وګرځي او د دغو (عبادت

کوونکو) له عبادت نه به منکر شي.

همدغه رنګ د الله پاک ارشاد دی:

﴿وَأَنَّ ٱلۡمَسَٰجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدۡعُواْ مَعَ ٱللَّهِ أَحَدٗا ١٨﴾ [الجن: ١٨]

او دا چې یقینا جوماتونه خاص د الله لپاره دي، نو تاسو له الله سره بل هیڅوك مه بلئ په دي معنی باندي قران کریم کې ډیر زیات ایاتونه راغلي دي.

۞ ۞ ۞

٢

دويم دليل

الله پاک خپلو بندګانو ته امر کړی دی چې يوازې په خپلو حاجتونو کې الله پاک راوبلئ، د الله پاک ارشاد دی:

﴿ وَقَالَ رَبُّكُمُ ٱدۡعُونِيٓ أَسۡتَجِبۡ لَكُمۡۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ يَسۡتَكۡبِرُونَ عَنۡ عِبَادَتِي سَيَدۡخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴾ [غافر: ٦٠]

او ستاسو رب فرمايي: تاسو ما وبلئ چې زه ستاسو دعا قبوله کړم. بيشکه هغه کسان چې زما له عبادت نه تکبر کوي، زر ده چې دوی به دوزخ ته ننوځي، په داسې حال کې چې خوار او ذليله به وي

په يو بل مقام کې الله پاک فرمايلي دي:

﴿ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌۖ أُجِيبُ دَعۡوَةَ ٱلدَّاعِ إِذَا دَعَانِۖ فَلۡيَسۡتَجِيبُواْ لِي وَلۡيُؤۡمِنُواْ بِي لَعَلَّهُمۡ يَرۡشُدُونَ ﴾ [البقرة: ١٨٦]

او کله چې زما په باره کې له تا نه زما بنده ګان تپوس وکړي، نو يقينا زه قريب يم، د دعا کوونکي دعا قبلوم کله چې له ما نه دعا غواړي، پس دوی دې زما حکم ومني، او په ما دې ايمان راوړي، د دې لپاره چې دوی سمه لار ومومي.

همدغه رنګ د الله پاک ارشاد دی:

﴿ أَمَّن يُجِيبُ ٱلۡمُضۡطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكۡشِفُ ٱلسُّوٓءَ وَيَجۡعَلُكُمۡ خُلَفَآءَ ٱلۡأَرۡضِۗ أَءِلَٰهٞ مَّعَ ٱللَّهِۚ قَلِيلٗا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴾ [النمل: ٦٢]

بلکې هغه ذات (غوره دی) چې د مجبور (او عاجز) سوال قبلوي، کله چې دغه (الله) وبلي او هغه تکلیف (او سختي) لرې کوي او تاسو د ځمکې خلیفه ګان جوړوي، ایا له الله سره بل معبود شته؟ تاسو ډېر لږ شانته نصیحت قبلوئ.

أیا د الله سره څوک شریک شته چې دا کارونه وکړي؟

نو خامخا جواب دادی: چې نه د الله پاک سره هیڅوک په دې کارونو کې شریک نشته بلکه هغه یواځې اوپه دې کارونو قادر ذات دی.

سورت اعراف کې الله فرمایلي دي:

﴿ قُلۡ أَمَرَ رَبِّي بِٱلۡقِسۡطِۖ وَأَقِيمُواْ وُجُوهَكُمۡ عِندَ كُلِّ مَسۡجِدٖ وَٱدۡعُوهُ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَۚ كَمَا بَدَأَكُمۡ تَعُودُونَ ﴾ [الأعراف: ٢٩]

ته ووايه: زما رب د انصاف حکم کړی دی او (دا چې) تاسو خپل مخونه د هر لمانځه په وخت کې نیغ (سیده) کړئ او تاسو هغه بلئ، چې د هغه لپاره د دین (عبادت) خالص کوونکي یئ، لکه څنګه چې یې تاسو اول ځل پیدا کړي یئ (هماغه شان به) تاسو راګرځئ.

همدغه رنګ د الله پاک ارشاد دی:

﴿ٱدۡعُواْ رَبَّكُمۡ تَضَرُّعٗا وَخُفۡيَةًۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلۡمُعۡتَدِينَ ٥٥ وَلَا تُفۡسِدُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ بَعۡدَ إِصۡلَٰحِهَا وَٱدۡعُوهُ خَوۡفٗا وَطَمَعًاۚ إِنَّ رَحۡمَتَ ٱللَّهِ قَرِيبٞ مِّنَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ ﴾ [الأعراف: ٥٥-٦٥]

تاسو خپل رب وبلئ په عاجزۍ سره او په پټه سره، بېشکه هغه له حد نه تېرېدونکي نه خوښوي، او تاسو په ځمکه کې وراني مه کوئ، د هغې له اصلاح نه پس، او تاسو هغه (الله) رابلئ په وېرې سره او په طمع سره، بېشکه د الله رحمت نېکي کوونکو ته ډېر نژدې دی.

امام أحمد رحمه الله په مسند کې او امام ترمذي رحمه الله په خپل سنن ترمذي کې حدیث د عبد الله بن عباس رضي الله عنهما نه نقل کړی چې: زه د نبي کریم صلی الله علیه وسلم سره په سورلۍ باندي سپور وم، چې ماته يي وفرمایل:

«يَا غُلامُ! إنِّي مُعَلِّمُكَ كَلِمَات: احْفَظ اللهَ يَحْفَظْكَ، احْفَظ اللهَ تَجِدْهُ تُجَاهَكَ، وَإِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللهَ، وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِالله، وَاعْلَمْ أَنَّ الأُمَّةَ لَوِ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَنْفَعُوكَ، لَمْ يَنْفَعُوكَ إلا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللهُ لَكَ، وَلَو اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضُرُّوكَ، لَمْ يَضُرُّوكَ إلا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللهُ عَلَيْكَ، رُفِعَتِ الأَقْلامُ، وَجَفَّتِ الصُّحُفُ».

ای ځوانه! زه تاته یو څو خبري کوم (ته وربانديي عمل وکړه) دالله پاک د دین لحاظ کوه الله پاک به ستا حفاظت وکړي، د الله پاک د حدودو لحاظ کوه الله پاک به مخامخ وموميې او کله چې څه غواړي یواځې د الله پاک نه يي غواړه، او کله چې مدد غواړي، یواځې په الله پاک سره مدد غواړه، پوهه شه که چیرته ستا دفائدې د پاره ټول امت راجمع شي، تاته هیڅ فائده نشي درکولی مګر هغه فائده کومه چې الله پاک ستا دپاره لیکلي وي، او که چیرته ټول امت ستا د ضرر دپاره راجمع شي، تاته هیڅ ضرر نشي درسولی مګر هغه ضرر کوم چې الله پاک ستا دپاره لیکلی وي، قلمونه وچت شوي دي او د لیکلو پاڼي بندي شوي دي.

ددي حديث سند (جيد) دي او قيس بن حجاج صدوق راوي دى.
همدغه شان په دي حديث کې حنش الصنعانى هم صدوق راوي دي.

او دا حديث په ډيرو سندونو سره نقل شوي دى چې په هغې سره ددي حديث قوت نور هم زياتيږي، امام ترمذي هم ورته حسن صحيح حديث ويلي دى.

٣

دريم دليل

الله پاک په خپل عظیم الشان کتاب قران کریم کې ددي خبري ښه واضحه بیان کړی دی چې هر څوک د غیر الله نه خپل حاجتونه غواړي او په خپلو مشکلاتو کې غیر الله ته فریاد کوې، بیشکه چې په دي کار سره دا کافر کیږي او په شرک کې واقع کیږي، دالله پاک ارشاد دی:

﴿ وَمَن يَدۡعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ لَا بُرۡهَٰنَ لَهُۥ بِهِۦ فَإِنَّمَا حِسَابُهُۥ عِندَ رَبِّهِۦٓۚ إِنَّهُۥ لَا يُفۡلِحُ ٱلۡكَٰفِرُونَ ﴾ [المؤمنون: ١١٧]

او هغه څوك چې له الله سره بل داسې اله بلي چې له هغه سره په دې باندې هیڅ دلیل نشته، نو ببشکه همدا خبره ده چې د ده حساب د ده د رب په نیز دی، بیشکه شان دا دی چې کافران بری نه مومي.

نو هرڅوک چې دخپلو مشکلاتو په مهال غیر الله ته فریادونه کوي او هغه رابلي دکافرانو دجملې نه شمیرل کیږي، لکه څنګه چې داخبره په محکې ایت کریمه کې واضحه بیان شوه.

همدغه شان د الله پاک ارشاد دی:

﴿ وَمَنۡ أَضَلُّ مِمَّن يَدۡعُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَن لَّا يَسۡتَجِيبُ لَهُۥٓ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ وَهُمۡ عَن دُعَآئِهِمۡ غَٰفِلُونَ ٥ وَإِذَا حُشِرَ ٱلنَّاسُ كَانُواْ لَهُمۡ أَعۡدَآءٗ وَكَانُواْ بِعِبَادَتِهِمۡ كَٰفِرِينَ ﴾ [الأحقاف: ٥-٦]

او له هغه کس نه زیات ګمراه څوك دی چې له الله نه غیر هغه

(معبودان) بلې چې د ده دعا (سوال) تر قیامته پورې نشي قبلولی، په داسې حال کې چې دغه (معبودان) به د دوی له بلنې نه غافله (بې خبره) وي.

په دې ایت کریمه کې الله پاک وضاحت وکړ، چې څوک د غیر الله نه خپل حاجتونه غواړې او هغه مشکل کشاه ګڼي ددینه بل لوي ګمراه نشته.

د الله پاک ارشاد دی:

﴿قُلۡ إِنَّمَآ أَدۡعُواْ رَبِّي وَلَآ أُشۡرِكُ بِهِۦٓ أَحَدٗا﴾ [الجن:٢٠]

ته (دوی ته) ووایه: یقینا زه خو یواځې خپل رب بولم او زه به له ده سره هیڅوک شریك نه کړم.

یعني زه د الله پاک سره په بلنه کې بل هیڅ مخلوق نه شریکوم.

٤

څلورم دلیل

الله پاک داحقیقت واضحه بیان کړی دی، چې مخلوق که هرڅومره لوړه مرتبه ولري خو بیا هم دهیڅ څیز پوره اختیار او قدرت نلري ترڅو چې الله ورته قدرت او طاقت ورنکړي، ځکه چې ټول مخلوق الله پاک ته محتاجه دی، اګر که پیغمبران وي ځکه چې دوي هم د نور عامو انسانانو په څیر په بشریت کې یو شان دي، ځکه چې په دوي باندي هغه احوال وغیره راځي کوم چې په عامو انسانانو باندي راځي، مثلا دوي د عامو انسانانو په څیر خوراک څښاک کوي، مرض، مرګ وغیره ورباندي راځي، دالله پاک ارشاد دی:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ أَنتُمُ ٱلۡفُقَرَآءُ إِلَى ٱللَّهِۖ وَٱللَّهُ هُوَ ٱلۡغَنِيُّ ٱلۡحَمِيدُ﴾ [فاطر: ١٥]

ای خلقو! هم تاسو الله ته محتاجان یئ، او الله، هم دی بنه بې پروا، بنه ستایل شوی دی.

الله پاک د موسی علیه السلام باره کې فرمایلي دي:

﴿فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَآ أَنزَلۡتَ إِلَيَّ مِنۡ خَيۡرٖ فَقِيرٞ﴾ [القصص: ٢٤]

ای زما ربه! بېشکه زه هر هغه څیز ته چې ته یې ما ته نازلوې له خیره څنې؛ محتاج یم.

او دابراهیم علیه السلام باره کې الله پاک داسي فرمایي:

﴿وَإِذَا مَرِضۡتُ فَهُوَ يَشۡفِينِ﴾ [الشعراء: ٨٠]

او کله چې زه ناروغه شم، نو هغه ما ته شفا راکوي.

همدغه رنګ الله پاک د عیسی علیه السلام او د هغه مور مریم بي بي باره کې فرمایلي دي:چې دی دواړه انسانان دي او خوراک کوي،

﴿مَّا ٱلۡمَسِيحُ ٱبۡنُ مَرۡيَمَ إِلَّا رَسُولٞ قَدۡ خَلَتۡ مِن قَبۡلِهِ ٱلرُّسُلُ وَأُمُّهُۥ صِدِّيقَةٞۖ كَانَا يَأۡكُلَانِ ٱلطَّعَامَۗ ٱنظُرۡ كَيۡفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ ٱلۡأٓيَٰتِ ثُمَّ ٱنظُرۡ أَنَّىٰ يُؤۡفَكُونَ﴾ [المائدة: ٧٥]

نه دی د مریمې زوی مسیح مګر یو رسول دی، یقینا له ده نه مخکې رسولان تېر شوي دي او د ده مور صِدیقه (ډېره زیاته رښتینې) وه، دې دواړو به طعام خوړلو، ته وګوره مونږ څنګه دوی ته ایتونه بیانوو، بیا ته وګوره دوی کوم طرف اړولی شي.

همدغه رنګ الله فرمایلي دي:

﴿قُلۡ فَمَن يَمۡلِكُ مِنَ ٱللَّهِ شَيۡـًٔا إِنۡ أَرَادَ أَن يُهۡلِكَ ٱلۡمَسِيحَ ٱبۡنَ مَرۡيَمَ وَأُمَّهُۥ وَمَن فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا﴾ [المائدة: ١٧]

ته (ورته) ووایه: د الله په وړاندې به څوك د څه شي اختیار ولري كه هغه اراده وكړي چې د مریمې زوی مسیح او د هغه مور او څوك چې په ځمكه كې دي؛ هغه ټول هلاك كړي.

دالله پاک ارشاد دی:

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا قَبۡلَكَ مِنَ ٱلۡمُرۡسَلِينَ إِلَّآ إِنَّهُمۡ لَيَأۡكُلُونَ ٱلطَّعَامَ وَيَمۡشُونَ فِي ٱلۡأَسۡوَاقِ﴾ [الفرقان: ٢٠]

او له تا نه مخکې مونږ رسولان نه دي لیږلي مګر چې یقینا هغوی به خامخا طعام خوړه، او په بازارونو کې ګرځېدل.

الله پاک جناب محمد صلی الله علیه وسلم ته فرمایلي دي:

﴿إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُم مَّيِّتُونَ﴾ [الزمر: ٣٠]

بیشکه ته هم مړ کیدونکی یې او بیشکه دوی (هم) مړ کیدونکي دي.

﴿وَلَا تَقُولَنَّ لِشَاْيۡءٍ إِنِّي فَاعِلٞ ذَٰلِكَ غَدًا ٢٣ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُۚ وَٱذۡكُر رَّبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلۡ عَسَىٰٓ أَن يَهۡدِيَنِ رَبِّي لِأَقۡرَبَ مِنۡ هَٰذَا رَشَدٗا﴾ [الكهف: ٢٣]

او ته د هیڅ شي په باره کې له سره داسې مه وایه چې بیشکه زه سبا ته د دغه کار کوونکی یم، مګر (جوخت ورسره وایه) که الله یې وغواړي او خپل رب یادوه کله چې دې هیر شي، او ته ووایه امید دی چې ما ته به زما رب لار ښوونه وکړي د نیکۍ په لحاظ دې ته د قریب ترې لارې.

﴿قُلۡ إِنَّمَآ أَنَا۠ بَشَرٞ مِّثۡلُكُمۡ يُوحَىٰٓ إِلَيَّ أَنَّمَآ إِلَٰهُكُمۡ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞۖ فَمَن كَانَ يَرۡجُواْ لِقَآءَ رَبِّهِۦ فَلۡيَعۡمَلۡ عَمَلٗا صَٰلِحٗا وَلَا يُشۡرِكۡ بِعِبَادَةِ رَبِّهِۦٓ أَحَدَۢا﴾ [الكهف: ١١٠]

ته (دوی ته) ووایه: بیشکه همدا خبره ده چې زه یواځې ستاسو په شان بشر یم، ما ته وحې کولی شي چې بیشکه ستاسو معبود یواځې یو معبود دی، نو هغه څوک چې د خپل رب د ملاقات امید لري، نو هغه دې نیک عمل وکړي او د خپل رب په عبادت کې دې هیڅوک نه شریکوي.

بلکه الله پاک په قران کریم فرمایلي دي چې ځیني پیغمبران د خپلو قومونو دلاسه په شهادت رسیدلي دي، د الله پاک ارشاد دی:

﴿أَفَكُلَّمَا جَآءَكُمۡ رَسُولُۢ بِمَا لَا تَهۡوَىٰٓ أَنفُسُكُمُ ٱسۡتَكۡبَرۡتُمۡ فَفَرِيقٗا كَذَّبۡتُمۡ وَفَرِيقٗا تَقۡتُلُونَ﴾ [البقرة: ۸۷]

ایا نو کله چې به هم کوم رسول تاسو ته هغه (احکام) راوړل چې ستاسو نفسونو به نه خوښول، تاسو به ډېره لويي وکړه؛ نو (د پیغمبرانو) یوه ډله مو دروغژنه وګڼله او بله ډله به تاسو وژله.

پس یواځینی هغه حقیقت چې مونږ ورته رسیږو هغه دادی: چې دمشکلاتو په مهال باید یواځي د الله پاک دذات نه مدد وغوښتل شي، او یواځې هغه ته باید فریاد وشي، ځکه چې هغه رب دی او په هرڅیز باندي کامل قدرت لري، دالله پاک ارشاد دی:

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ تَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ عِبَادٌ أَمۡثَالُكُمۡۖ فَٱدۡعُوهُمۡ فَلۡيَسۡتَجِيبُواْ لَكُمۡ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ﴾ [الأعراف: ۱۹٤]

همدغه رنګ الله فرمایلي دي:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٞ فَٱسۡتَمِعُواْ لَهُۥٓۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ تَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ لَن يَخۡلُقُواْ ذُبَابٗا وَلَوِ ٱجۡتَمَعُواْ لَهُۥۖ وَإِن يَسۡلُبۡهُمُ ٱلذُّبَابُ شَيۡـٔٗا لَّا يَسۡتَنقِذُوهُ مِنۡهُۚ ضَعُفَ ٱلطَّالِبُ وَٱلۡمَطۡلُوبُ ﴾ [الحج: ۷۳]

ای خلقو! یو مثال بیانولی شي، نو تاسو ده ته ښه غوږ کیږدئ، بیشکه هغه شیان چې تاسو يې له الله نه غیر بلئ دوی له سره یو مچ هم نشي پیدا کولی اګر که دوی ده ته ټول راجمع شي او که مچ له دوی نه یو

شی وتښتوي، دوی له هغه نه دغه (شی) نشي راخلاصولی، کمزوری دی دا طالب (د غيرالله عبادت کوونکی) او دغه مطلوب (باطل معبود).

د الله پاک ارشاد دی:

﴿وَٱلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا ٱصۡرِفۡ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَۖ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا﴾ [الفرقان: ٦٥]

او هغه کسان دي چې وايي: ای زمونږ ربه! ته زمونږ نه د جهنم عذاب وګرځوه، بېشکه د هغه عذاب همېشه لازمېدونکی دی.

٥

پنځم دليل

الله پاک خبر ورکړی دی چې بيشکه ټول رسولان، او پيغمبران، او نيکان بندګان بلکه ملائکې هم دوي ټول د مشکلاتو په مهال يواځې الله پاک ته فرياد کوي، او د دوي تابعداري واجب ده نو بايد هم دهر قسم مشکل په وخت يواځې الله پاک ته فرياد وکړو او هغه مشکل کشاه وګڼو!

الله پاک د يونس عليه السلام باره کې فرمائي کله چې هغه د ماهي په خيټه کې و او په ډيرو تيارو کې راګير شو نو خپل الله ته يې فرياد وکړ:

﴿ وَذَا ٱلنُّونِ إِذ ذَّهَبَ مُغَٰضِبٗا فَظَنَّ أَن لَّن نَّقۡدِرَ عَلَيۡهِ فَنَادَىٰ فِي ٱلظُّلُمَٰتِ أَن لَّآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنتَ سُبۡحَٰنَكَ إِنِّي كُنتُ مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴾ [الأنبياء: ٨٧]

او (ياد کړه) د کب والا، کله چې هغه د غصې په حال کې لاړ، نو هغه دا خيال وکړ چې مونږ به په ده باندې له سره تنګي ونه کړو، بيا يې په تيارو کې اواز وکړ (داسې) چې نشته هيڅ لايق د عبادت مګر ته يې، ته پاك يې، بېشکه هم زه له ظالمانو څخه يم.

د زکريا عليه السلام باره کې فرمايلي دي:

﴿وَزَكَرِيَّآ إِذۡ نَادَىٰ رَبَّهُۥ رَبِّ لَا تَذَرۡنِي فَرۡدٗا وَأَنتَ خَيۡرُ ٱلۡوَٰرِثِينَ ٨٩ فَٱسۡتَجَبۡنَا لَهُۥ وَوَهَبۡنَا لَهُۥ يَحۡيَىٰ وَأَصۡلَحۡنَا لَهُۥ زَوۡجَهُۥٓۚ إِنَّهُمۡ

﴿كَانُوا۟ يُسَٰرِعُونَ فِى ٱلْخَيْرَٰتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا ۖ وَكَانُوا۟ لَنَا خَٰشِعِينَ﴾ [الأنبياء: ٨٩ - ٩٠]

او (یاد کړه) زکریا کله چې هغه خپل رب ته اواز وکړ: ای زما ربه! ما یواځې (بې اولاده) مه پرېږده او ته ترټولو غوره وارث یې، نو مونږ د هغه دعا قبوله کړه او مونږ هغه ته یحیٰی عطا کړ او د هغه لپاره مو د هغه ښځه روغه کړه، بېشکه دوی (نبیان داسې) وو چې په نېکیو کې به یې تلوار کاوه، په دې حال کې چې رغبت کوونکي او وېرېدونکي وو او دوی خاص زمونږ لپاره تواضع کوونکي وو.

دأیوب علیه السلام باره کې فرمایي کله چې یې الله ته فریاد وکړ:

﴿وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُۥٓ أَنِّى مَسَّنِىَ ٱلضُّرُّ وَأَنتَ أَرْحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ ﴿٨٣﴾ فَٱسْتَجَبْنَا لَهُۥ فَكَشَفْنَا مَا بِهِۦ مِن ضُرٍّ ۖ وَءَاتَيْنَٰهُ أَهْلَهُۥ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِّنْ عِندِنَا وَذِكْرَىٰ لِلْعَٰبِدِينَ﴾ [الأنبياء: ٨٣-٨٤]

او (یاد کړه) ایوب کله چې هغه خپل رب ته اواز وکړ چې یقیناً زه (چې یم) ما ته تکلیف رارسېدلی دی او ته تر ټولو زیات رحم کوونکی یې، نو مونږ د هغه دعا قبوله کړه، نو مونږ هغه تکلیف لرې کړ چې هغه ته و او مونږ هغه ته د هغه کورنۍ او له هغوی سره د هغوی په مثل عطا کړل له خپل طرف نه د رحمت په وجه او د عبادت کوونکو لپاره د نصیحت په خاطر.

د ملائکو باره کې الله پاک فرمائي:

﴿ٱلَّذِينَ يَحْمِلُونَ ٱلْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُۥ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِۦ وَيَسْتَغْفِرُونَ

لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ رَبَّنَا وَسِعۡتَ كُلَّ شَيۡءٖ رَّحۡمَةٗ وَعِلۡمٗا فَٱغۡفِرۡ لِلَّذِينَ تَابُواْ وَٱتَّبَعُواْ سَبِيلَكَ وَقِهِمۡ عَذَابَ ٱلۡجَحِيمِ ۝٧ رَبَّنَا وَأَدۡخِلۡهُمۡ جَنَّٰتِ عَدۡنٍ ٱلَّتِي وَعَدتَّهُمۡ وَمَن صَلَحَ مِنۡ ءَابَآئِهِمۡ وَأَزۡوَٰجِهِمۡ وَذُرِّيَّٰتِهِمۡۚ إِنَّكَ أَنتَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ﴾ [غافر: ٧-٨]

(له ملایکو څخه) هغه کسان چې عرش اوچتوي او هغه (ملایك) چې د دغه (عرش) ګېر چاپېره دي، دوی د خپل رب د ستاینې سره تسبیح وايي او په ده ایمان لري او د هغو کسانو لپاره مغفرت غواړي چې ایمان يې راوړی دی (او وايي:) ای زمونږه ربه! ته د رحمت په لحاظ سره هر شي ته رسېدلی يې، نو ته هغو کسانو ته بخښنه وکړې چې توبه يې ایستلې ده او ستا د لارې پیروي يې کړې ده او ته دوی د دوزخ له عذاب نه وساته، ای زمونږه ربه! او ته دوی د تل استوګنې هغو جنتونو ته ننباسه چې تا يې له دوی سره وعده کړې ده، او هغه څوك چې صلاحیت ولري د دوی له پلرونو او د دوی له ښځو او د دوی له اولادونو څخه (هغه هم ننباسه)، بېشکه ته، هم ته ښه غالب، ډېر حکمت والا يې.

په صحیح بخاري کې د عبد الله بن عباس رضي الله عنهما نه روایت دی، چې نبي کریم صلی الله علیه وسلم دبدر په ورځ دا دعا ډېره کوله:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَنْشُدُكَ عَهْدَكَ وَوَعْدَكَ، اللَّهُمَّ إِنْ شِئْتَ لَمْ تُعْبَدْ»

ای پروردګاره زه ستانه دهغه وعدی سؤال کومه چې دي ماسره کړې وه، ای پروردګاره که ته وغواړې او دا زما ملګري په شهادت ورسیږي، نو ستا عبادت او بندګي به بیا نه کیږي.

نبي کریم صلی الله علیه وسلم دا دعا کوله چې ابو بکر صدیق رضي

الله عنه ورغي او دهغه لاس يي ونيولو، او نبي كريم صلى الله عليه وسلم ته يي وويل بس دی يا رسول الله نبي كريم صلى الله عليه وسلم راووت او دا ايت يي لوستلو:

﴿ سَيُهۡزَمُ ٱلۡجَمۡعُ وَيُوَلُّونَ ٱلدُّبُرَ ﴾ [القمر: ٤٥]

دغه جمع (ډله) به يقينا يقينا ماته کړی شي او دوی به شاګانې وګرځوي.

حافظ ابن حجر رحمه الله په فتح باري كي او امام طبراني په حسن سند سره د عبد الله بن مسعود رضي الله عنه روايت نقل كوي:

عبدالله بن مسعود رضي الله عنه وائي: چې مونږ هيڅ يو كس نه دي ليدلی چې خپل ورک شوي څيز دومره په زارۍ سره غواړي لکه څنګه چې نبي كريم صلى الله عليه وسلم دبدر په غزا كې دالله نه مرسته او مدد غوښتلو:

«**اللَّهُمَّ إِنِّي أَنْشُدُكَ مَا وَعَدْتَنِي**».

پروردګاره زه ستانه په زارئ سره هغه وعده دمرستي غواړم کومه چې دي ماسره کړي ده.

همدا حديث امام نسائي رحمه الله د عبد الله بن مسعود په روايت سره راوړي فرمائي: کله چې مونږ د بدر په ورځ د مشرکانو سره مخامخ شو، نوما هيڅ يو كس نه دي ليدلی چې خپل ورک شوي څيز دومره په زارئ سره غواړي لکه څنګه چې نبي كريم صلى الله عليه وسلم دبدر په غزا كې دالله نه مرسته او مدد غوښتلو، او داسي يي فرمايل:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَنْشُدُكَ عَهْدَكَ وَوَعْدَكَ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مَا وَعَدْتَنِي، اللَّهُمَّ إِنْ تُهْلِكْ هَذِهِ الْعِصَابَةَ لا تُعْبَدْ فِي الأَرْضِ».

پروردګاره زه ستانه په زاریځ سره هغه وعده دمرستي غواړم کومه چي دي ماسره کړي ده.

پروردګاره که د مسلمانانو داټولګی دلته په شهادت ورسیږي، نو په مخ دزمکه به ستا د عبادت او بندګي کولو واله نه وي!

بیا نبي کریم صلی الله علیه وسلم مونږ ته وکتل او داسي يي وفرمایل:

«هَذِهِ مَصَارِعُ الْقَوْمِ الْعَشِيَّةَ».

نن مازدیګر به مشرکان په دي ځایونو کې هلاکیږي.

او داحدیث امام طبراني هم دعبد الله بن مسعود رضي الله عنه په روایت سره نقل کړی دی، فرمائي: چې مونږ هیڅ یو کس نه دي لیدلی چې خپل ورک شوي څیز دومره په زاریځ سره غواړي لکه څنګه چي نبي کریم صلی الله علیه وسلم دبدر په غزا کي دالله نه مرسته او مدد غوښتلو.

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَنْشُدُكَ مَا وَعَدْتَنِي، اللَّهُمَّ إِنَّكَ إِنْ تُهْلِكْ هَذِهِ الْعِصَابَةَ لا تُعْبَدُ».

پروردګاره زه ستانه په زاریځ سره هغه وعده دمرستي غواړم کومه چي دي ماسره کړي ده.

پروردګاره که د مسلمانانو داټولګی دلته په شهادت ورسیږي، نو په مخ دزمکه به ستا د عبادت او بندګي کولو واله نه وي!

بیا نبي کریم صلی الله علیه وسلم مونږ ته وکتل مخ یې د سپوږمي په شان ځلیده او داسې یې وفرمایل:

«كَأَنَّمَا أَنْظُرُ إِلَى مَصَارِعِ الْقَوْمِ عَشِيَّةً».

کویا چې زه د مشرکانو د هلاکیدلو ځایونو ته ګورم چې نن مازدیګر به هلاکیږي.

٦

شپږم دليل

بيشكه داټول كائنات او هرهغه څه چي په دي كائناتو كي دي، ټول دالله پاک مخلوق او د هغه په ملكيت كي دي، او يوازې د هغه واک په كي چليږي، نو واجب داده چي يوازې الله پاک ته فرياد وكړى شي، ځكه چي ددي ټولو كائناتو مالک، خالق، او واكدار هغه دى، د الله پاک ارشاد دى:

﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ ٱسۡتَوَىٰ ۝٥ لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَا وَمَا تَحۡتَ ٱلثَّرَىٰ﴾ [طه: ٥-٦]

رحمٰن په عرش باندې برقراره شو، خاص د ده لپاره دي هغه څه چي په اسمانونو كي دي او هغه څه چي په ځمكه كي دي او هغه څه چي د دواړو په مينځ كي دي او هغه څه چي د لوندې ځمكي نه لاندې دي.

يو بل مقام كي الله پاک فرمايلي دي:

﴿يَعۡلَمُ مَا يَلِجُ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَمَا يَخۡرُجُ مِنۡهَا وَمَا يَنزِلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ وَمَا يَعۡرُجُ فِيهَاۖ وَهُوَ مَعَكُمۡ أَيۡنَ مَا كُنتُمۡۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ﴾ [الحديد: ٤]

دى عالم دى په هر شي چي په ځمكه كي ننوځي او په هر هغه شي چي له دې نه راوځي او په هر هغه شي چي له اسمانه راكوزيږي او په هر هغه شي چي په ده كي پورته خيژي او دغه (الله د خپل شان لايق) له تاسو سره دى، هر چيري چي تاسو يئ او الله هغو كارونو لره چي تاسو يي كوئ، ښه ليدونكى دى.

همدغه شان د الله پاک ارشاد دی:

﴿إِن تَدۡعُوهُمۡ لَا يَسۡمَعُواْ دُعَآءَكُمۡ وَلَوۡ سَمِعُواْ مَا ٱسۡتَجَابُواْ لَكُمۡۖ وَيَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ يَكۡفُرُونَ بِشِرۡكِكُمۡۚ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثۡلُ خَبِيرٖ﴾ [فاطر: ١٤]

که تاسو دوی وبولئ، دوی ستاسو بلنه نه اوري او که چېرې وايې وري، نو دوی ستاسو بلنه قبلولی نه شي او د قیامت په ورځ به دوی ستاسو په شریك جوړولو منکر شي او تا ته (بل څوك) خبر نشي درکولی د ښه خبرداره (الله) په شان.

د الله پاک دا وینا:

﴿ٱللَّهُ ٱلصَّمَدُ﴾ [الإخلاص: ٤]

هم دا الله بې نیاز (بې حاجته) دی.

صمد: هغه ذات وايي چي دټولو مخلوقاتو حاجتونه پوره کوي، او ټول مخلوقات هغه ته د حاجتونو پوره کولو دپاره رجوع کوي.

٧

اووم دلیل

بيشکه الله پاک د پيغمبرانو دعاګاني هم په بعضي وخت کې نه دي قبولي کړي او دهغوي هغه حاجتونه نه دي پوره شوي، لکه څنګه چي الله پاک دمحمد صلی الله علیه وسلم باره کې فرمايلي دي کله چي هغه د خپل تره أبو طالب د پاره هدايت غوښتلو :

﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَن يَشَاءُ ۚ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ [القصص: ٥٦]

بيشکه ته هدايت نشي کولی هغه چا ته چې ته يې خوښوې، او ليکن الله هدايت ورکوي چا ته چې وغواړي او هغه ښه عالم دی په هدايت موندونکو باندې.

دالله پاک دا وينا:

﴿اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِن تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ [التوبة: ٨٠]

ته د دوی لپاره استغفار وغواړه، يا د دوی لپاره استغفار مه غواړه که ته د دوی لپاره اويا ځله هم استغفار وغواړې، نو الله به له سره دوی ته بخښنه ونه کړي، دا ځکه چې يقيناً دوی په الله او د هغه په رسول کافران شوي دي او الله فاسق (له حد نه وتونکي) قوم ته هدايت نه کوي.

د الله پاک دا وينا:

﴿مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَن يَسۡتَغۡفِرُواْ لِلۡمُشۡرِكِينَ وَلَوۡ كَانُوٓاْ أُوْلِي قُرۡبَىٰ مِنۢ بَعۡدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمۡ أَنَّهُمۡ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَحِيمِ﴾ [التوبة: ١١٣]

د نبي او هغو كسانو لپاره چې ايمان يې راوړى دى؛ روا نه دي چې د مشركانو لپاره مغفرت وغواړي اګر كه دغه (مشركان) د خپلولۍ والا وي، وروسته له دې نه چې دوى ته دا ښه ښكاره شوه چې يقينًا دوى د دوزخ والا دي.

د الله پاک دا وينا د ابراهيم عليه السلام باره کي:

﴿وَمَا كَانَ ٱسۡتِغۡفَارُ إِبۡرَٰهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَن مَّوۡعِدَةٖ وَعَدَهَآ إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُۥٓ أَنَّهُۥ عَدُوّٞ لِّلَّهِ تَبَرَّأَ مِنۡهُۚ إِنَّ إِبۡرَٰهِيمَ لَأَوَّٰهٌ حَلِيمٞ﴾ [التوبة: ١١٤]

او د خپل پلار لپاره د ابراهيم مغفرت غوښتل نه و مګر د يوې وعدې له وجې نه چې د هغې وعده يې له هغه (خپل پلار) سره كړې وه، نو كله چې هغه ته ښه څرګنده شوه چې يقينا هغه د الله دښمن دى (، نو) له هغه نه بېزاره شو، بېشكه ابراهيم خامخا ډېر اِه كوونكى (په زړه نرم) ډېر تحمل والا و.

اودا خبره واضحه او معلومه ده چي الله پاک د ابراهيم عليه السلام دا دعا نده قبوله کړې.

د الله پاک دا وينا د نوح عليه السلام باره کي:

﴿وَنَادَىٰ نُوحٞ رَّبَّهُۥ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ٱبۡنِي مِنۡ أَهۡلِي وَإِنَّ وَعۡدَكَ ٱلۡحَقُّ وَأَنتَ أَحۡكَمُ ٱلۡحَٰكِمِينَ ٤٥ قَالَ يَٰنُوحُ إِنَّهُۥ لَيۡسَ مِنۡ أَهۡلِكَۖ إِنَّهُۥ عَمَلٌ غَيۡرُ صَٰلِحٖۖ فَلَا تَسۡـَٔلۡنِ مَا لَيۡسَ لَكَ بِهِۦ عِلۡمٌۖ إِنِّيٓ أَعِظُكَ أَن تَكُونَ مِنَ ٱلۡجَٰهِلِينَ ٤٦ قَالَ رَبِّ إِنِّيٓ أَعُوذُ

بِكَ أَنۡ أَسۡـَٔلَكَ مَا لَيۡسَ لِي بِهِۦ عِلۡمٞۖ وَإِلَّا تَغۡفِرۡ لِي وَتَرۡحَمۡنِيٓ أَكُن مِّنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾ [هود: ٤٥-٤٧]

او نوح خپل رب ته اواز (سوال) وکړ، نو ويې ويل: اى زما ربه! بېشکه زما زوى زما له اهله دى او بېشکه هم ستا وعده حقه ده او ته ترټولو ښه فيصله کوونکى يې.

ويې ويل: اى نوحه! بېشکه هغه (ستا زوى) ستا له (مومن) اهله څخه نه دى، بېشکه هغه (خاوند د) ناکاره عمل دى، نو له ما نه د هغه څيز سوال مه کوه چې تا ته د هغه په باره کې څه علم نه وي، بېشکه زه تا ته له دې نه نصيحت کوم چې ته شې له جاهلانو نه.

هغه وويل: اى زما ربه! بېشکه زه په تا پورې پناه نيسم له دې نه چې له تا نه د هغه څه سوال وکړم چې ما ته د هغه په باره کې څه علم نه وي او که ته ما ته بخښنه ونه کړې او په ما رحم ونه کړې (نو) شم به زه له تاوانيانو نه.

دوي ځنګه د الله پاک نه سوا بل چاته فريادونه کوې.

همدغه شان تاسو د أحد په غزا باندي نظر واچوئ، مسلمانان د نبي کريم صلى الله عليه وسلم په قيادت (مشري) کې د مشرکينو خلاف جنګ وکړ، هر قسم اسباب يي استعمال کړ، او غوښتل يي چي غلبه حاصله کړې، خو ددي کوشش سر بيره بيا هم غلبه حاصله نشوه، او الله پاک ددي غزا باره کي په سورت آل عمران کې ډير ايتونه نازل کړل چې په هغې کې د مسلمانانو دپاره تربيت او ډيري لارښوني وي، او د أحد په دي غزاکي د هزيمت (ناکامي) اسباب يي هم بيان کړل.

همدغه رنګ علي بن أبی طالب غوښتل چي د صفين په جنګ کې په خپلو دښمنانو باندي غلبه ترلاسه کړي ، ددي دپاره يي اسباب هم استعمال کړل خو غلبه يي حاصله نه کړه.

تاسو د حسين رضي الله عنه حال ته وګورئ چي، هغه دخپل ځان او بچو په دفاع کې وجنګيده او په شهادت ورسيده خو د خپل ځان او بچو نه په دفاع کولو ونه توانيده تردي چي د خپلو اهل بيتو سره يوځاي په شهادت ورسيد.

نو ځکه خو مونږ په هغه خلکو چي علي او حسين رضي الله عنهم ته فريادونه کوې غږ کوو چي تاسو ځنګه دوي دالله پاک سره شريکوي او حال دادی چي دوي و نتوانيدل چي دخپل ځانونو او بچونه دفاع وکړې، او نه يي د الله پاک فيصله بدله کړه، داخبره د انساني عقل سره سمه او معلومه ده، چي هيڅوک ترينه انکار نشي کولی، بلکه علي او حسين او اهل بيت رضي الله عنهم ټول به په سختيو او مشکلاتو کي الله پاک ته فريادونه کول او يواځې د هغه نه به يي مدد غوښتلو، نو هغه خلک څوک چي د دوي د محبت دعوي کوي، پکارده چي د هغوي په لاره خو روان شي.

دي باره کې ځيني خلک د ډير زيات ناپوهۍ او جهالت ښکار شوي دي، تردي چي يو کس په مسجد حرام کي د بيت الله خواته ناست وو، غوښتل يي چي پاخيږي نو(ياعلي) يي وويل، ځيني علماو دده داخبره واوريده، ورته يي وويل: که ته چيرته د يو چا په کور کي ميلمه يي، او په کور کي يو شي ته ستا حاجت پيښ شي نو ايا ته به د ګاونډی نه دغه حاجت غواړي او که نه ددي کور واله نه به حاجت غواړې، نو هغه

ومنله چي زه به د کور واله نه دغه حاجت غوارم په حق يي اعتراف وکړم ځکه چي ده ددي حق نه انکار نشو کولی، د الله پاک ارشاد دی:

﴿ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ يَبۡتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلۡوَسِيلَةَ أَيُّهُمۡ أَقۡرَبُ وَيَرۡجُونَ رَحۡمَتَهُۥ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُۥٓۚ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحۡذُورٗا ﴾ [الإسراء: ٥٧]

دغه خلق چي دوی يې بلي، هغه خلق دي چي خپل رب ته وسيله لټوي چي په دوی کې کوم يو زيات قريب دی، او د هغه د رحمت امېد لري او د هغه له عذابه وېرېږي، بېشکه ستا د رب عذاب له همېشه داسې دی چې وېره ترې وکړی شي.

یوبل مثال بیان وم چي دټولو خلکو فکر ورباندي رسیږي، یو سړی دی چي الله پاک ورته ډیر مالونه ورکړي دي، او دهغه بچي هم شته، دی خپلو بچو ته وايي: چي هرکله ستاسو هر شي خوراک، جامي، لباس، وغيره پکار وو، پس ماته د هغي خبر راکوي زه به ستاسو هر حاجت پوره کوم، خو ددي سړی داېچي ددي خپل پلار نه هيڅ شی نه غواړي بلکه دګاوڼدي نه دخپلو حاجتونو سؤالونه کوي، نو ايا ددوي داکار عقل مني، يا د عقل سره موافق دی؟

نه بلکه دا کار د عقل سره هيڅ مناسبت نه خوري، د مخلوق باره کي داکار دعقل منافي دی، نو دخالق باره کي مو څه خيال دی، چي هغه په کمال او غنا کي ډير وچت مثالونه لري؟

نو بنده بايد دخپلو حاجتونو او مصيبتونو په وخت خپل الله ته متوجه شي ځکه چي هغه دده رب دی، دده خالق دی، ددي مالک دی.

بیشکه ځیني خلک خپل حاجتونه د پیغمبرانو نه غواړي او هغوي ته فریاد کوي، او په دي باندي دلیل د پیغمبرانو په معجزو سره نیسئ !

چي موسی علیه السلام یو کانړی په همسا باندي ووهه او دهغي نه د ابو چینه راووتله همدغه رنګ عیسی علیه السلام به مړي راژوندي کول، او د پیدایشي ړوند علاج به یي کولو، او دبرګي مرض علاج به یي هم کولو.

زه ددي په جواب کی وایم:

لمړی: خو دا معجزات دالله پاک د طرفه دي په دي کي

دپیغمبرانو هیڅ اختیار نشته، د الله پاک ارشاد دی:

﴿وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ أَنِّي قَدۡ جِئۡتُكُم بِـَٔايَةٖ مِّن رَّبِّكُمۡ أَنِّيٓ أَخۡلُقُ لَكُم مِّنَ ٱلطِّينِ كَهَيۡـَٔةِ ٱلطَّيۡرِ فَأَنفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيۡرَۢا بِإِذۡنِ ٱللَّهِۖ وَأُبۡرِئُ ٱلۡأَكۡمَهَ وَٱلۡأَبۡرَصَ وَأُحۡيِ ٱلۡمَوۡتَىٰ بِإِذۡنِ ٱللَّهِ﴾

[آل عمران: ٤٩].

او بني اسرائیلو ته به رسول وي (چې ورته به وایي:) بېشکه زه چې یم، یقینا ما تاسو ته ستاسو د رب له طرفه نه لویه نښه راوړې ده، چې یقینا زه تاسو ته له خټې نه د مرغۍ د شکل په شان (یو شی) جوړوم، بیا په دې (شکل) کې پوکی کوم، نو هغه به د الله په حکم سره الوتونکې مرغۍ شي، او زه مورزادي ړوند او د برګي مرض والا روغوم او مړي ژوندي کوم د الله په حکم سره، او تاسو خبروم په هغه څه چې تاسو یې خورئ او په

هغه څه چې تاسو يې په خپلو کورونو کې ذخيره کوئ، بېشکه تاسو لپاره په دې کې خامخا لويه نښه ده که چېرې تاسو ايمان راوړونکي يئ.

بايد دهغه ذات نه حاجتونه وغوښتل شي، کوم ذات چې دوي (پيغمبرانو) ته د ا معجزات ورکړي دي.

- دويم: دوي (پيغمبرانو) دحاجتونو په وخت الله پاک ته فريادونه کړي دي، لکه څنګه چې داخبره مخکې بيان شوه، نو پکار ده چې دوي د پيغمبرانو په لاره روان شي.
- دريم: مخکې ډير واضحه دليلونه بيان شول، چې غير الله ته فريادونه کول او د هغوي نه حاجتونه غوښتل، ناروا دي، بلکه هغه کارونه چې د مخلوق په طاقت کې هم وي پکار ده چې لمړی د الله پاک وغوښتل شي.

دابو جعفر محمد الباقر باره کې راغلي دي چې هغه به ويل: دهر چا چې مخلوق ته حاجت پيښ شو لمړی دي د الله پاک نه وغواړي[1].

(١) «كتاب المستغيثين بالله» لابن بشكوال: (ص٦٨).

٨

أتم دليل

الله پاک امر کړی دی ټولو بندګانو ته چي يواځي بايد هغه ته فرياد وکړي او الله پاک غير الله ته د فرياد کولو نه منع فرمايلې ده، پس الله پاک د هغه بنده سره مينه او محبت کوي کوم چي يواځي الله پاک ته فرياد کوي، د هغه نه خپل حاجتونه غواړي، هغه ته رجوع کوي، په خپلو ټولو کارونو کي.

غوښتنه، او بلنه عبادت دي او دالله پاک خوښ دی نو هغه بنده چي الله پاک ته فرياد کوي او هغه رابلي نو په دي سره دا بنده الله پاک ته محبوب او نيږدي کيږي.

ددي دليل حديث قدسي دی نبی کريم صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي:

«يَنْزِلُ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حِينَ يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الآخِرُ يَقُولُ: مَنْ يَدْعُونِي، فَأَسْتَجِيبَ لَهُ مَنْ يَسْأَلُنِي فَأُعْطِيَهُ، مَنْ يَسْتَغْفِرُنِي فَأَغْفِرَ لَهُ»[١].

زمونږ رب الله پاک د شپي په اخرنی دريمه برخه کي دي نيږدي

(١) أخرجه البخاري (١١٥٢)، ومسلم (٧٥٩)، وأبو داود (١٣١٥)، والترمذي (٣٧٩٠-٤٤٨)، والنسائي في الكبير (١٠٤٢٠)، وابن ماجه (١٣٤٤)، من طرق متعددة عن أبي هريرة ﵁ وهو حديث متواتر جاء عن اثني عشر صحابيًا، خرجها بطولها الدارقطني في كتابه «النزول»، وشرح هذا الحديث شيخ الإسلام في رسالة مطولة.

اسمان ته راکوزیږي، څنګه چي دهغه د شان سره لایق دي، او داسي فرمائي: څوک شته چي زمانه حاجت وغواړي چي زه ورله حاجت پوره کړم، څوک شته چي زما نه څه وغواړي چي زه يي ورله ورکړم، څوک شته چي زما نه ښښنه وغواړي چي زه ورته ښښنه وکړم.

د الله پاک دي کرم او سخا ته وګوره چي خپلو بندګانو ته بلنه ورکوي چي زما نه حاجتونه وغواړئ چي زه يي درله پوره کړم، او دا هره شپه، سره ددينه چي الله پاک خپلو بندګانو ته هيڅ احتياج نلري، نو بنده بايد د الله پاک دا کرم او سخا غنيمت وګڼي او دشپي په اخرنۍ برخه کي دخپل رب نه ډيري دعاګاني وغواړئ او هغه ته فريادونه وکړي، زړه ده چي دسيني پراخي، او د زړه سکون، او دايمان زيادت به يي په برخه شي، د الله پاک ارشاد دی:

﴿وَسۡـَٔلُواْ ٱللَّهَ مِن فَضۡلِهِۦٓۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٗا﴾ [النساء: ٣٢]

او له الله نه د هغه د فضل سوال کوئ، بېشکه الله په هر شي ښه پوه دی.

امام مسلم رحمه الله په خپل صحيح کي د أبو ذر رضي الله عنه (٢٦٦٠) حديث نقل کړی دی حديث قدسي دی نبي کريم صلی الله عليه فرمائي: چي الله پاک فرمايلي دي:

«يَا عِبَادِي إِنِّي حَرَّمْتُ الظُّلْمَ عَلَى نَفْسِي، وَجَعَلْتُهُ بَيْنَكُمْ مُحَرَّمًا، فَلَا تَظَالَمُوا، يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ ضَالٌّ إِلَّا مَنْ هَدَيْتُهُ، فَاسْتَهْدُونِي أَهْدِكُمْ، يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ جَائِعٌ، إِلَّا مَنْ أَطْعَمْتُهُ، فَاسْتَطْعِمُونِي أُطْعِمْكُمْ، يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ عَارٍ، إِلَّا مَنْ كَسَوْتُهُ، فَاسْتَكْسُونِي أَكْسُكُمْ...».

اى زما بندګانو ما په خپل ځان باندي ظلم حرام کړى دى او ستاسو په مينځ کي مي هم حرام ګرځولى دى، نو تاسو خپل مينځ کي يو بل باندي ظلم مه کوې، اى زما بندګانو تاسو ټول بي لاره ياست مګر هغه چي زه ورته لار وښايم، پس تاسو زمانه د هدايت غوښتنه وکړي زه به درته هدايت وکړم، اى زما بندګانو تاسو ټول وږي ياست مګر هغه څوک چي زه ورته خوراک ورکړم، پس تاسو تاسو زما نه خوراک وغواړئ چي زه درته خوراک درکړم، اى زما بندګانو تاسو ټول لوڅ ياست مګر هغه چي زه ورته لباس او جامي ورکړم، پس تاسو زما نه لباس او جامي وغواړي، زه به لباس او جامي درکړم ......)

سعيد (د حديث) راوي وائي چي کله به دا حديث ادريس خولاني بيانولو نو پړمخ به ګذار شو!

دأبو هريره رضي الله عنه نه روايت دى چي نبي کريم صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي:

«إِنَّهُ مَنْ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهَ يَغْضَبْ عَلَيْهِ»[1].

---

(١) امام ترمذي (٣٦٥٧)، وابن ماجة (٣٨٥٣) بلفظ «يدع»، وأحمد (٩٧٠١)، والحاكم (١٨٢٩)، وابن أبي شيبة (٢٩١٦٠)، والبخاري في «الأدب المفرد» (٣٤٥)، والبزار (٩٤٢٥)، وأبو يعلى (٦٦٥٥) والطبراني في «الأوسط» (٢٤٣١)، وابن الأعرابي (١٨٠١) والعسكري في «مسند أبي هريرة» (٧١)، وابن أبي خيثمة في «التاريخ» (٢٠٠٣ – القسم الثاني)، وغيره ددي حديث تخريج کړى دى ټولو دابو مليح مدني هغه د ابو صالح خوزي هغه د ابو هريره رضي لله عنه روايت کوي دا حديث ضعيف دى او ددي دضعف وجي دادي:
أبو صالح خوزي ددي نوم معلوم نه دى لکه ابو زرعه رازي دا ويلي دي، ابن معين وائي: دا راوي ضعيف دى، [«الكامل» لابن عدي (٧٤٨/١٠)].
بو زرعه وايي لا بأس به. [«الجرح والتعديل»: (٣٩٣/٩)].
ابن ماجه وائي: چي ما د ابو زرعه نه د ابو صالح باره کي پوښتنه وکړه هغه ووېل دى همغه دى فارسي چي ورته ويلى شي، دا خوزي دى خو نوم يي ماته نه دى معلوم.

بیشکه خوک چي د الله پاک نه سؤال نه کوي الله پا ک ورباندي

ابو بکر بزار (٢٤٨/١٦): وائي: دیته خوزي ځکه وائي: چي دی به مکي ته راتللو او په شعب الخوز علاقه کي به میلمه وو، او ده یواځي د ابو هریره روایت کړی دی او ما یواځي دده دوه حدیثونه ولیدل یو دا حدیث او دویم په معجم الأوسط کي.

(٤٩/٨): «**مَنْ رَأَى مِنْ أَخِيهِ رِبْقَةً فِي دِينِهِ فَسَتَرَهُ عَلَيْهَا، كَانَتْ لَهُ حَسَنَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ**».

الطبراني په «الأوسط» (٩٧٢٦)، او أبي الشيخ په «التنبيه والتوبيخ»: (١٢٤) کي یو بل ته نیږدي الفاظو سره روایت کړی دی د عبدالله بن نافع عن أبي المليح عن أبي صالح عن أبي هريرة. نه.

زه وایم چي ددي دپاره شاهد شته امام مسلم په خپل صحیح کي (٢٦٧٣) د سهیل عن ابیه عن ابي هریره رضي الله عنهم مرفوع حدیث.

«**لَا يَسْتُرُ عَبْدٌ عَبْدًا فِي الدُّنْيَا، إِلَّا سَتَرَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ**»، یسهیل نه دا حدیث یواځي أبو المليح الخوزي الفارسي المدني الخراط، روایت کړی دی ، دده نوم: صبیح لکه ابن معین او دارمي دا خبره کړي ده په [«تاريخ الدوري»: (٧٢٦/٢)، «التاريخ الكبير»: (٣٦٦/٢) - (٣١٨/٤)]، او چا ویلي دي چي دده نوم حمید، دی لکه ترمذی داخبره کړي ده «تحفة الأشراف»- (١٥٤٤١) الحاكم (٨/٣).

وګوره «تصحيفات المحدثين» (٧٨٧)، ابن معین ده ته ثقه ویلي دی لکه په «سؤالات الدوري»: او أبو حاتم: شيخ. [«الجرح والتعديل»: (٤٥١/٤)]. کي.

ابن حبان په [«الثقات»: (٤٧٥/٦)]، ذکر کړی دی او بشر الدولابي په [«الكنى»: (١٠٦١)] کي ددي توثیق کړی دی الدولابیوائي: یوأبو المليح دی ددي نوم صبیح دی دا ثقه دی دویم: أبو المليح دده نوم حمید. دی اودا خبره امام بخاري (٣٥٥/٢) او مسلم في «الكنى»، او ابن أبي حاتم، د خپل پلار نه هم نقل کړی ده (٢٣٣/٣) اوابن حبان (١٩٢/٦) دا ښکاري چي ده دا خبره د مسلم نه اخستي ده ددي تفصیل په کلام د حاکم کي راځي په دي دوارو باندي.

دا تفرد په اوله طبقه د حدیث کي واقع شوی دی ځکه چي د ابو صالح او ابو المليح متابعت نه دی شوی او دوي په همدي حدیث سره مشهور شوي دي، ځکه چي محدیثین دوي یواځي په دي حدیث سره پیژني لکه ابن معین دا خبره کړی ده، صاحب حدیث «من لم یسأل الله» ابن معین.

امام ترمذي وایي مونږ داحدیث یواځي دهمدي سند نه پیژنو امام طبراني وائي: دا حدیث د ابو صالح نه یواځي ابو المليح روایت کړی دی.

امام دارقطني وائي په دي حدیث سره ابو المليح تفرد کړی دی [کما في «أطراف الغرائب والأفراد»: (٥٥٥٨)]: په دي مسائلو کي داسي حدیث معتبر وي.

امام حاکم وائي: دا حدیث صحیح دی د سند په لحاظ سره ځکه چي ابو صالح خوزي او ابو المليح الفارسي مجروح نه دي او ددوي شمیر په مجهو لینو کي د قلت روایت دوجي نه شوي دی.

غوسه کیږي.

د قران او سنت نصوص د پورتني حديث د معنا تاييد کوي، پس هغه ځوک چي د الله پاک نه خپل هيڅ حاجتونه نه غواړي بيشکه الله پاک په هغه باندي غوسه کيږي، ځکه هغه ځوک چي د الله پاک نه هيڅ سؤال او غوښتنه نه کوي حقيقت کې دی د الله پاک ربوبيت او الوهيت نه مني.

ځيني دعاګاني او غوښتني داسي دي چي دهغي غوښتل د الله پاک نه واجب دي، لکه د الله پاک نه د هدايت سؤال کول، د الله پاک ارشاد دی:

﴿ ٱهۡدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ ﴾ [الفاتحة: ٦]

ته مونږ ته سمه (نيغه) لاره وښايه.

همدغه شان د الله پاک نه د مغفرت دعا کول، لکه د دوو سجدو په مينځ کي دعا غوښتل وغيره، يو شاعر دامعنا په شعر کې ويلې ده:

الـرَّبُّ يَغۡضَـبُ إِنۡ تَرَكۡـتَ سُـؤَالَهُ   وَبَنِـيّ آدَمَ حِـينَ يُسۡـأَلُ يَغۡضَـبُ

دالله پاک نه چي نه غواړي غوسه کيږي   او دبني ادم نه چي غواړي غوســه کيږي

٩

نهم دليل:

د شرعي نصوصو سربيره انساني فطرت هم په دي باندي دلالت كوي چي د غير الله نه هغه حاجتونه غوښتل ناروا دي كوم چي د مخلوق په اختيار كې نشته، ځكه چي الله پاک بندګان په داسي سليم فطرت باندي پيدا كړي دي چي هغوي د خپل فطرت سره سم په سختيو او تكليفونو كې يواځي الله پاک ته روجوع كوي، تر دي چي كافران هم په سختو حالاتو كې يواځي الله پاک ته رجوع كوي، د الله پاک ارشاد دی:

﴿ هُوَ ٱلَّذِى يُسَيِّرُكُمْ فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ ۖ حَتَّىٰٓ إِذَا كُنتُمْ فِى ٱلْفُلْكِ وَجَرَيْنَ بِهِم بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرِحُوا۟ بِهَا جَآءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَآءَهُمُ ٱلْمَوْجُ مِن كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّوٓا۟ أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ ۙ دَعَوُا۟ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ لَئِنْ أَنجَيْتَنَا مِنْ هَٰذِهِۦ لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلشَّٰكِرِينَ ﴾ [يونس: ٢٢]

هم هغه دی چې تاسو په وچه او بحر كې ګرځوي، تر دې چې كله تاسو په كښتيوكې (سواره) شئ، او دا (كښتۍ) له دوی سره په ښې (موافقې) هوا سره رواني شي او په دې سره دوی خوشحاله شي (نو) په دې (كښتيو) باندې سخت تېز باد راشي او په دې (خلقو) باندې له هر ځايه چپې راشي او دوی يقين وكړی چې بېشكه دوی ګېركړی شول (بيا) دوی الله بلې، په داسې حال كې چې خاص هغه لره دين (عبادت) خالص كونكي وي (او وايي) كه چېرې تا مونږ ته له دې (مصيبت) نه خلاصی راكړ، نو مونږ به خامخا د شكر كونكو نه شو.

یو بل مقام کې الله پاک فرمایلي دي:

﴿وَإِذَا مَسَّكُمُ ٱلضُّرُّ فِي ٱلْبَحْرِ ضَلَّ مَن تَدْعُونَ إِلَّآ إِيَّاهُ فَلَمَّا نَجَّىٰكُمْ إِلَى ٱلْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ ٱلْإِنسَـٰنُ كَفُورًا﴾ [الإسراء: ٦٧]

او کله چې تاسو ته په سمندر کې سختي دروروسېږي (، نو) هغه څوك (ستاسو له فکره) ورك شي چې تاسو یې بلئ مګر یواځې هغه (الله بلئ)، نو کله چې تاسو وچې ته بچ کړي (، نو) تاسو مخ اړوئ (له توحیده) او انسان دی ډېر ناشکره.

بلکه حیوانات هم په همدي فطرت پیداشوي دي چې ټول خپل خالق ته توجه کوي لکه د سلیمان علیه السلام د هدهد مرغه باره الله پاک فرمایلي دي:

﴿فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِۦ وَجِئْتُكَ مِن سَبَإٍ بِنَبَإٍ يَقِينٍ ﴿٢٢﴾ إِنِّي وَجَدتُّ ٱمْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ مِن كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ﴿٢٣﴾ وَجَدتُّهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَزَيَّنَ لَهُمُ ٱلشَّيْطَـٰنُ أَعْمَـٰلَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ ٱلسَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ﴾ [النمل: ٢٢-٢٤]

نو هغه (هدهد) ایسار شو، خو ډېر نه، (او ژر راغی) نو ویې ویل: ما هغه خبره (په علم کې) ګېره کړې ده چې تا هغه ګېره کړې نه ده او زه تا ته له سبا (ښار) نه په یقیني خبر سره راغلی یم.

وګوره یو مرغه څنګه انکار کوي دمشرکینو د عمل نه کله چې هغوي غیرالله ته متوجه شوي وو، ځکه چې دا هغه فطرت دی په کوم چې الله پاک خپل ټول مخلوق پیدا کړي دی انسانان، پیریان، ګویا، او چارړا ټول مخلوق الله پاک په دي فطرت باندي پیدا کړی دی.

١٠

لسم دليل:

انسان ته په خپل عقل انساني سره دا خبره معلومه ده (لکه ځنګه چي مخکي ددي وضاحت شوی دی) هغه مخلوق چي ځيني خلک ورته دالله نه غير رامدد شه وائي: دوي هم مخلوق دي، نو ځنګه دوي هغه مخلوق ته فريادونه کوي اودهغوي نه خپل حاجتونه غواړي، دهغوي نه درزق پراخي دمرضونونه شفا وغيره غواړي،او هغوي ددوي په شان کمزوری مخلوق دی؟!

د الله پاک ارشاد دی:

﴿قُلۡ إِنَّمَآ أَنَا۠ بَشَرٞ مِّثۡلُكُمۡ يُوحَىٰٓ إِلَيَّ أَنَّمَآ إِلَٰهُكُمۡ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞۖ فَمَن كَانَ يَرۡجُواْ لِقَآءَ رَبِّهِۦ فَلۡيَعۡمَلۡ عَمَلٗا صَٰلِحٗا وَلَا يُشۡرِكۡ بِعِبَادَةِ رَبِّهِۦٓ أَحَدَۢا﴾ [الكهف: ١١٠]

ته (دوی ته) ووايه: بيشكه همدا خبره ده چي زه يواځې ستاسوپه شان بشر يم، ما ته وحي كولی شی چي بيشكه ستاسو معبود يواځې يو معبود دی، نوهغه څوك چې د خپل رب د ملاقات اميد لري، نوهغه دې نيك عمل وكړي او د خپل رب په عبادت كې دې هيڅوك نه شريكوي.

يو بل مقام کي الله پاک فرمايلي :

﴿قَالَتۡ لَهُمۡ رُسُلُهُمۡ إِن نَّحۡنُ إِلَّا بَشَرٞ مِّثۡلُكُمۡ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦۖ وَمَا كَانَ لَنَآ أَن نَّأۡتِيَكُم بِسُلۡطَٰنٍ إِلَّا بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلۡيَتَوَكَّلِ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ﴾ [إبراهيم: ١١]

دوی ته خپلورسولانوووېل: مونږ نه یومګرستاسوپه شان بشر، او لېکن الله په خپلو بنده ګانوکې چې په چاوغواړي احسان کوي او مونږ ته له سره اختیار نشته چې تاسو ته کوم دلیل (معجزه) راوړومګر د الله په حکم سره او لازم ده چې خاص په الله باندې مومنان توکل وکړي.

الله پاک فرمایلي:

﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ تَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ عِبَادٌ أَمۡثَالُكُمۡۖ فَٱدۡعُوهُمۡ فَلۡيَسۡتَجِيبُواْ لَكُمۡ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ﴾[الأعراف: ١٩٤]

بېشکه هغه خلق چې تاسو یې له الله نه غیر بلئ، (هغوی) ستاسو په شان بنده ګان دي، نو هغوی راوبلئ، پس هغوی دې ستاسو بلنه قبوله کړي، که چېرې تاسو رښتیني یئ.

تردي چې هغه کارونه کوم چې د مخلوق په طاقت کې او کولی شي چې هغه ترسره کړي هغه کارونه هم باید یواځې دالله پاک نه وغوښتل شي، او مخلوق ته بیخي توجه ونشي.

مونږ وینو ځیني خلک چې هغوي ته مرض ورسیږي ګرځي په نورو خلکو او ورته وائي په ما دم واچوه!

باید ده چې دوي دټولو نه اول خپله په خپل ځان دم واچوي، ځکه هر یو مسلمان ته سورت فاتحه، ایت کرسي، سورت الکافرون، سورت الناس وغیره زده وي پکار ده چې خپله خپل ځانونه دم کړي.

ځکه چې کله څوک په خپل ځان خپله دم اچوي، نو په ډیر اهتمام

سره سورتونه وائي، او په زړه سره هم الله پاک ته ډير متوجه وي، او په داسي دم کي الله پاک ډير اثر اچوي، ډير ځله خلک خپل ځان په خپله دم کړی او الله پاک ورته شفا ورپه برخه کړي!

همدغه شان ځيني خلک محتاجه وي او د نوکري په تلاش کي کوشش کوي او واسطي لټوي کله ديو سره خبره کوي او کله د بل سره خبره کوي تر څو نوکري ورته پيدا شي، او ددي دپاره خپل رب ته فرياد نه کوي چي نوکري ورته پيدا شي.

دلته يوه قصه راته رایاده شوه چي ما اوريدلي وه د اذاعة القران الکريم راډيو نه هغه داسي قصه وه: يو کس د نوکري په تلاش کي وو، يو ځاي ته ورغی چي نوکري واخلي ليکن هغه خلکو ورته هيڅ توجه ورنه کړه، نو ډير غمژن شو، ديو عالم خواته ورغی ددي دپاره چي دا عالم يي سفارش وکړي، هغه عالم ورته وويل: ته بايد يواځي الله پاک ته فرياد وکړي ده دهغه عالم په خبره عمل وکړ، دشپي په اخرني برخه کي يي تهجد مونځ وکړ، او دالله پاک نه يي دخپل حاجت دعا وغوښتله، او بيا همغه ځاي ته ورغی په کوم ځاي کي چي دنوکرۍ کوشش کاوو، نو نوکري ورته ملاو شوه، تردي چي هغه مسؤول کس ورته ووېل چي ته چيرته وي، حالانکه دی مخکي دهمغي خواته ورغلی وو.

بلکه ځيني خلک به ته ووينې چي د خپل ځان دپاره دعا هم د بل چانه طلب کوي او وائي: چي ماته دعا وکړه، حالانکه الله پاک فرمايلي دي:

﴿وَقَالَ رَبُّكُمُ ٱدۡعُونِيٓ أَسۡتَجِبۡ لَكُمۡ﴾ [غافر: ٦٠]

او ستاسو رب فرمايي: تاسو ما وبلئ چې زه ستاسو دعا قبوله کړم.

یو بل مقام کې الله پاک فرمایلي:

﴿ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِى عَنِّى فَإِنِّى قَرِيبٌ ۖ أُجِيبُ دَعْوَةَ ٱلدَّاعِ إِذَا دَعَانِ ۖ فَلْيَسْتَجِيبُوا۟ لِى وَلْيُؤْمِنُوا۟ بِى لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴾ [البقرة: ١٨٦]

او کله چې زما په باره کې له تا نه زما بنده ګان تپوس وکړي، نو یقینا زه قریب یم، د دعا کوونکي دعا قبلوم کله چې له ما نه دعا غواړي، پس دوی دې زما حکم ومني، او په ما دې ایمان راوړي، د دې لپاره چې دوی سمه لار ومومي.

دي باره کې د سلفو ځیني د عبرت قصې مشهوري دي، د هغه قصو دجملې څخه یوه قصه د أصبغ بن زید الوراق رحمه الله ده: دی فرمائي: زه د خپلو بچو سره دري ورځي په نهره وم ځکه چې هیڅ خوراک مو نه وو کړی، په دي کې زما وړه لور ځما خواته راغله او راته يي وويل: پلارجانه مونږ ډیر د ولږې په حالت کې یو!

هغه مي په ځاي پرېښوده او د اوداسه دپاره پاڅیدم اودس مي وکړ، او دوه رکعته مونځ مي وکړ، او دعاجزئ لاسونه مي د خپل رب په دربار کې د دعا دپاره پورته کړل، خو ددعا الفاظ رانه هیر شو، نو دخپل رب نه مي وغوښتل: ای زما ربه که د رزق نه دي محرومه کړی یم نو د دعا نه مي مه محرومه وه!

نو په زړه کې راته دا دعا رایاده شوه: ای پروردګاره ټول اوازونه تاته محتاجه او عاجزي کوي، تصور او فکرونه ستا باره کې ډوب شوي دي،

او ستاد مدد نه بغير تول كارونه ناشوني دي، هرشي په هرڅه كې تاته پناه دروړي، هر مؤمن بنده په تاباندي ځان سپاري، ته اوچت ذات یي په خپل عزت كې، ډير ښائسته يي په خپل جمال كې، ته دلوي شان واله يي، د ډير قدرت خاوند يي، اى هغه ذاته چي په اوچتوالي كې نيږدي يې، او په نيږدي والي كې اوچت يي، او په بادشاهۍ كې قوي يي، پروردګاره په محمد صلى الله عليه وسلم او دهغه په ال باندي رحمتونه راوليږه، اويه ما باندي په خپل رحمت سره ستا دخوانه درزق دروازه راكلاو كړه، داسي چي په دنيا او اخرت كې په ما باندي څه بوچ نه وي، بيشكه ته ډير رحم كونكى يي، ددي نه روستو كور ته لاړم، ګورم چي مشره لور مي راپاڅيده او ماته وائي: اى پلار جانه همدا شيبه زما تره راغى او دا بټوه د روپو يي راكړه، او راته يي وويل: څما په ورو باندي سلام ووائي، او دا ورته هم ووائي، چي كله هم ستا څه حاجت وو، په همدغه الفاظو دعا غواړه حاجت به دي پوره كيږي!

اصبغ بن زيد رحمه الله قسم سره وائي: چې زما بيخي ورور نه و، او نه مي دغه كس وپيژنده، ليكن الله پاک په هر څه باندي قدرت لري (١).

زه وايم: دعبرت خبره داده: چي دي سړي دخپل حاجت دپاره خپل رب ته توجه وكړه او هغه ته يي د عاجزي لاسونه پورته كړل، نو الله پاک ډير زر دده حاجت پوره كړ.

بله يوه قصه ده: چي محمد بن حزم ذكر كړې ده، او دا دهغه د پلار قصه ده، د هغه پلار په اندلس كې د يو بادشاه سره وزير وو، منصور بن

(١) «كتاب المستغيثين»: (٦٣) لابن بشكوال.

أبي عامر نومیده، ابن حزم وائي: ماته هشام بن محمد د خپل پلار نه خبر راکړی دی چي هغه د منصور ابو عامر محمد بن أبي عامر سره په یو عام مجلس کي ناست وو، چي هغه ته یو خط راوړل شو، د یوې مور د خوانه چي د هغي زوي بندي وو، او هغې ددي منصور بادشاه نه د رحم او نرمي خواست کړی وو، خو دا بادشاه په دي بندي باندي ډیر په قهر او غوسه وو، ځکه چي ده یو داسي جرم کړی وو، چي بادشاه ته دمنلو وړ نه وو، نو بادشاه چي کله دا خط ولوست ډیر زیات په قهر او غوسه شو، او داسي وویل چي دي ښځي راته دا خپل ځوي رایاد کړ، وس به یي خامخا په دار کوم، قلم یي راواخست، امضا یي وکړه او غوښتل یي چي ولیکي (یصلب) یعني په دار یي کړي، خو ددي په ځاي یي لیکلي وو، (یطلق) یعني ازاد یي کړې، او داخط یي دي وزیر ته ورکړ، وزیر دا خط راوخست، او د بادشاه د امر سره سم سرلښکر ته یي ولیکل چي دا بندي ازاد کړي، بادشاه چي وکتل ورته وائي: داخه لیکې؟

هغه وزیر ورته وائي: چي دهغه بندي باره کي ستا د امر سره سم د ازادیدو امر لیکم بادشاه په غوسه شو، او وزیر ته وائي: تاته دا امر چا کړی دی؟

وزیر ورته خط ورکړ چي تا لیکي دي چي دغه بندي ازاد کړې، بادشاه چي خط ولید نو داسي وویل: چي زه په لیکلو کې خطا شوي یم، زه خو د هغه په دار کول غوارم، بیا یي خط راواخست غوښتل یي چي ولیکي، (یصلب) یعني په دار یي وځروې، خو داسي یي ولیکل چي (یطلق) یعني ازاد یي کړې، او خط یي وزیر ته ورکړ، ددي دپاره چي دده حکم نافذ کړي، وزیر چي خط راواخست چي یي وکتل بادشاه لیکلي وو، چي

دا بندي ازاد کړې، نو وزير د بادشاه د امر سره سم د بندي د ازادولو دپاره خط ليکلو، منصور بادشاه ورته وکتل، ورته يې وويل: څه ليکئ؟

وزير ورته وويل: چي د بندي دازادولو دپاره خط ليکم، بادشاه داول ځل په پرتله زيات په غوسه شو، وزير ته يې وويل تاته چا دا حکم کړی دی؟

وزير ورته خط ورکړ چي تا ليکي دي چي دغه بندي ازاد کړې، بادشاه چي خط وليد بيا يې وغوښتل چي دبندي په دار ځړولودپاره (يصلب) په داريې وځړوې، وليکي خو بيا يې وليکل چي (يطلق) ازاد يې کړي، وزير بيا د بادشاه د حکم سره سم د بندي د ازادولو دپاره وليکل، بادشاه ورته وويل څه دي وليکل وزير وويل: ستا د امر سره سم مي د دي بندي ازادولو دپاره وليکل، ځکه چي دا دريم ځل دی چي تاسو ددي بندي باره کي د ازادولو حکم کوئ، بادشاه خپل دا ليکل وليد حيران شو، او داسي وويل: چي هو دابه ازاديږي اګر که ما دده ازادول نه غوښتل، ځکه چي الله پاک دچا ازادول وغواړي نو زه هيڅ کله د هغه په مرګ قادر نه يم![1].

نو تاسو په دي قصه باندي غور او فکر وکړې، بادشاه ديو بندي دپاره دري ځل په دار ځړولو حکم کولو ليکن الله پاک ددي بندي ازادولو اراده کړي وه، او بالاخره الله پاک ازاد کړ.

دالله پاک ارشاد دی:

﴿أَنَّ ٱللَّهَ يَحُولُ بَيۡنَ ٱلۡمَرۡءِ وَقَلۡبِهِۦ﴾ [الأنفال: ٢٤]

---

(١) «الإمام ابن حزم»: (٨٠) للظاهري.

اى هغو كسانو چې ايمان يې راوړى دى! تاسو د الله او د رسول خبره منئ كله چې دى تاسو د هغه كار لپاره راوبلي چې تاسو ته ژوند دركوي، او پوه شئ چې بېشكه الله د انسان او د هغه د زړه په مينځ كې حايل (ركاوټ) كېږي او دا چې بېشكه خاص د هغه په طرف به تاسو ورجمع كولى شئ.

ددي بندي ازاديدلو راز دهغه دمور دعا وه چې دخپل رب نه يي د خپل ځوي د ازاديدلو دپاره د دعا لاسونه پورته كړي وو.

شيخ الاسلام ابن تيمية رحمه الله ويلي دي: په بنده باندي واجب ده چي خپل ټول حاجتونو د خپل رب نه وغواړي، او په خپل رب باندي توكل وكړي، او مخلوق ته توجه ونه كړي، خو د ضرورت په وخت مخلوق ته توجه كول جواز لري، خو چي دضرورت په وخت هم مخلوق ته توجه ونه كړى شي دا غوره ده.

د الله پاک ارشاد دى:

﴿فَإِذَا فَرَغْتَ فَٱنصَبْ ۝٧ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَٱرْغَب﴾ [الشرح: ٧-٨]

نو كله چې ته فارغ شې، نو (په عبادت كې) ځان ستړى كوه، او خاص خپل رب ته رغبت (او زاري) كوه

يعني الله پاک ته رجوع وكړه نه غير ته .

IslamHouse.com

www.IslamHouse.com IslamHouse.com IslamHouseEn IslamHouseEn

For more details visit
www.GuideToIslam.com

GUIDE TO ISLAM

contact us :Books@guidetoislam.com

Guidetolslam.org Guidetoislam1 Guidetoislam www.Guidetoislam.com

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة

هاتف: ٠٠٩٦٦١١٤٤٥٤٩٠٠ فاكس: ٠٠٩٦٦١١٤٩٧٠١٢٦ ص ب: ٢٩٤٦٥ الرياض: ١١٤٥٧

ISLAMIC PROPAGATION OFFICE IN RABWAH

P.O.BOX 29465 RIYADH 11457 TEL: +966 11 4454900 FAX: +966 11 4970126

څلورم پیغام

یو الله ته د رجوع وجوبي دلیلونه

په دې رساله کې دا حقیقت بیان شوی چې بنده په هر حالت کې خپل رب ته محتاجه دی نو پکار ده چې یواځې خپل رب ته رجوع وکړي او خپل ټول حاجتونه همغه ته وړاندې کړي او یواځې په خپل رب توکل وکړي.

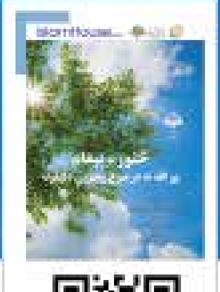

IslamHouse.com